

Cesty česko-sudetského smíření

Tomáš Dittrich

Vztah nás Čechů k sudetským Němcům není jednoduchý. Zatímco polistopadové generace v tom problémy nemají, lidé, kteří zažili nacistickou zvůli v době protektorátu, hrůzy heydrichiády a/nebo teror esesáků v posledních dnech války, většinou zastávají představu o kolektivní vině a schvalují poválečný odsun sudetských Němců jako ironické naplnění jejich předválečného přání „Heim ins Reich“ (Domů do Říše).

Vztah politiků k vyhnání bezmála třímilionové německé menšiny z Československa u nás po listopadu silně ovlivňoval jejich po-

Sudetoněmeckou otázku zkušeně využil Miloš Zeman v předvolební televizní debatě.

ularitu. Václav Havel jasně vyjádřil, že paušální vyhnání našich Němců bylo zločinem, ale když zvážil dlouhodobou reakci české společnosti, k tématu se přestal vyjadřovat. „Tlustá čára“ za minulostí pak dlouhodobě sbírala body jeho nástupci. A do třetice: Sudetoněmeckou otázku zkušeně využil Miloš Zeman v předvolební televizní debatě, a možná právě tento tah byl jazýčkem na vahách jeho vítězství nad Karlem Schwarzenbergem. Naopak politici, kteří se k odsunu vyjadřovali kriticky, svou popularitu ztratili (senátoři Edvard Outrata a Zdeněk Bárta svůj post ve volbách neobhájili).

Řešit „vinu národa“?

Zatímco čeští politici dávali ruce pryč, v různých církvích probíhala reflexe českého vztahu k odsunu. V obdobné době evangelikálové spolupracující s KMS, římská katolická i evangelická vyjádřili lítost nad samotným faktem vyhnání i nad krutostmi, které je provázely (střízlivě odhady českých historiků mluví o desítkách tisíc zabitých nebo v důsledku nelidského zacházení zemřelých sudetských Němců).

KMS uspořádala několik akcí, které vyústily v Konferenci smíření v roce 2005. Osmdesát českých účastníků akce podepsalo vyznání českých hříchů na sudetoněmecké menšině a prosbu o odpuštění. Toto vyjádření četly desítky tisíc sudetských Němců, neboť ho přetiskly Sudetoněmecké noviny. Naše iniciativa tak dosáhla dál, než jsme se odvažovali snít.

Co k tématu viny národa přináší Bible? Můžeme za hříchy pár stovek násilníků, kteří před

Pavel Bělobrádek v Augšpurku

šedesáti lety v ulicích českých měst upalovali sudetské Němce? V Bibli je princip kolektivní viny jednoznačně odmítnut (např. Jr 31,29–30; Ez 18,2). Zároveň zde ale na mnoha místech čteme o hříších Izraele jako národa i o hříších řady dalších národů, kdy jsou tyto viny zdrojem prokletí a Božích soudů. Podle Bible tedy představitelé národa nesmějí na základě principu kolektivní viny trestat žádný jiný národ. Se svými hříchy může jednat jen provinivší se národ sám. Protože nereflekované (opomíjené i popírané) hříchy zůstávají zdrojem prokletí, je takové vyznání k osvobození národa nevyhnutelně potřeba. Proto prorok Daniel tím, že v modlitbě vyznal hříchy svých otců, připravil a umožnil návrat vyhnaneého izraelského národa do vlasti.

Daniel byl vrcholný představitel svého národa. Ve stovce účastníků Konferenci smíření byli sice dva bývalí poslanci polistopadového parlamentu (Emanuel Mandler a Ján Mlynárik), ale výzva KMS ke třem stovkám nejvyšších českých politických představitelů nevedla žádného z adresátů, aby ve vztahu k sudetským Němcům cokoli změnil. Asi patnáct poslanců projevilo ve své reakci sympatie, prezident Václav Klaus ve svém dopise zopakoval „teologii tlusté čáry“.

Situace se mění

V posledních dvou letech ale došlo k významným změnám. Na loňském sudetoněmeckém sjezdu 15. května poprvé promluvil vrcholný český politický představitel, ministr kultury Daniel Herman, a omluvil se za to, čím se Češi proti sudetským Němcům provinili. Letos 4. června oslovil na Sudetoněmeckém sjezdu několik tisíc svých krajanů místopředseda české vlády Pavel Bělobrádek.

„Nepřišel jsem se smířovat, nepřijel jsem se omlouvat, přijel jsem na návštěvu k sousedům, kteří mě přátelsky pozvali,“ začal svou řeč. Posluchači byli možná překvapeni. Bělobrádek

byl před odjezdem pod tlakem politiků i médií a vystoupil tak, že mu nikdo nemohl nic vytknout. Pověděl také, že si přeje, aby přátelská návštěva nikdy nebyla předmětem tak nevybíravé kritiky. Zároveň ale řekl, že nesmíme zapomínat na minulost a poděkoval všem, kteří se v minulosti zasloužili o smíření. To nebyla Klausova „tlustá čára“, mlha přede mnou, mlha za mnou.

Jeho i loňskou Hermanovu návštěvu podle Bělobrádky umožnilo to, že sudetští Němci před necelými dvěma lety změnili stanovy a odstranili z nich přání získat zpět ztracený majetek. V proslovu se Bělobrádek zaměřil především na spolupráci a na budoucnost našich vztahů. Poblahopřál nejvyššímu představiteli Sudetoněmeckého krajanského sdružení Berndu Posseltovi k narozeninám a přivezl mu jako dárek pivo z Náchoda.

Připomínám si Přemysla Pittera, českého liberálního kazatele, který na smíření Čechů a Němců (a Židů) pracoval hned po skončení války. Kritizoval pouliční lynčování Němců hned po válce, v době, kdy k nim docházelo. Byl tehdy ojedinělý, opovrhovaný jako nepřítel národa. Jeho prorocký hlas ale nezapadl a pokračující smíření Čechů a sudetských Němců ukazuje k Bohu, který povolává to, co není, jako by bylo (Ř 4,12).

Ing. arch. Tomáš Dittrich je redaktorem Života víry a tiskovým mluvčím KMS.

* poezie Domnívá-li se někdo

„Domnívá-li se někdo že je na tomto světě moudrý ať se stane bláznem aby se stal opravdu moudrým“ (1K 3,18)

Domnívá-li se že má moc ať vezme berle místo zbraně a prosí bližní o pomoc

Domnívá-li se o štěstí že bydlí v milionech buď žebrák na chvíli a štěstí přijde, prosí-li

Domnívá-li se že je bez hříchu ať koukne do zrcadla jak pýchá k nohám spadla

□ Jaroslava Staňková, KS Zatec